

BUDGET 2024-2027

Budgetforudsætninger

Den 23. august 2023

TØNDER
KOMMUNE

Indhold

GENERELT	3
<i>RAMMERNE I DEN ØKONOMISKE POLITIK 2023 - 2026</i>	3
<i>AFTALER FRA TIDLIGERE ÅRS BUDGETFORLIG</i>	3
<i>BUDGETARBEJDET HIDTIL</i>	4
<i>BUDGETFORSLAG 2024</i>	6
<i>PRIORITERINGSRUM</i>	8
Drift.....	8
<i>SERVICERAMME</i>	8
<i>ANLÆGSRAMME</i>	9
<i>INDTÆGTSSIDEN</i>	10
Udligning og generelle tilskud.....	11
Folketal.....	12
Indkomstskatter.....	12
Sanktionslovgivning ved forhøjelse af den kommunale skatteudskrivning.....	13
Ramme til skattnedsættelser og skatteforhøjelser.....	13
Grundskyld.....	13
Selskabsskatter.....	14
Bidrag til regionerne.....	14
<i>UDGIFTSSIDEN</i>	16
Serviceudgifter.....	16
Uden for servicerammen.....	17
Indkomstoverførsler.....	17
Renter og afdrag.....	18
Øvrige finansforskydninger.....	18

Generelt

Rammerne i den økonomiske politik 2023 - 2026

Overordnede mål

- **Den strukturelle balance** skal sikre en økonomisk sund og velkonsolideret kommune
- **Overskud på ordinær drift** skal have en størrelse, der kan finansiere det valgte serviceniveau, investeringer i anlæg og plads til udviklingsinitiativer
- **Anlægsramme på et niveau omkring 80 mio. kr.** skal sikre vedligeholdelse af kommunens kapitalapparat som veje, bygninger m.v. samt investeringer i struktur, kapacitetstilpasning og strategiske udviklingsinitiativer med fokus på positiv indvirkning på driften.
- **Langfristet gæld** pr. indbygger (excl. ældreboliglån og indefrosne feriemidler) ligger altid under 8.000 kr. pr. indbygger
- Den gennemsnitlige **kassebeholdning** skal være på minimum 200 mio. kr.

Andre hensigtserklæringer

- At der kontinuerligt arbejdes med tilpasning og omprioritering mellem serviceområderne gennem
 - **demografimodeller på de store serviceområder** som flytter budgetmidler til variable udgifter mellem politikområder.
 - **Analyser, overvejelser og beslutninger omkring struktur- og kapacitetstilpasning** på relevante områder som sikrer tilpasning af de faste udgifter.
- At behovet **for midler til ny drift og/eller omprioritering** besluttet i forbindelse med udmelding om de økonomiske rammer for den årlige budgetlægning.
- At Økonomiudvalget senest **ved rammeudmeldingen, aktivt tager stilling til hvilke konkrete redskaber** som yderligere skal anvendes til sikring af **balance og nødvendigt prioriteringsrum**
- At fagudvalg kan fordele reduktionerne fleksibelt mellem budgetår og politikområder inden for de rammer Økonomiudvalget fastsætter
- At budgettet til **indkomstoverførsler** tager udgangspunkt i de statslige skøn for kommunens udgifter reguleret for ændringer i folketallet
- At budgettet til **aktivitetsbestemt medfinansiering** tager udgangspunkt i de statslige skøn for kommunens udgifter reguleret for ændringer i folketallet
- Vi er loyale over for **forhandlingsresultatet mellem regering og KL**
- Beskatningsniveauet fastholdes lavere end gennemsnittet af kommunerne i Region Syddanmark
- Ved budgetlægning inddrages medarbejdere via **MED systemet** og ved HMU repræsentanter som observatører på budgetseminarer.

Aftaler fra tidligere års budgetforlig

September 2022

Torsdag den 8. september indgik alle partier i Kommunalbestyrelsen et budgetforlig for 2023 for Tønder Kommune med overskriften ”Tønder Kommune – et godt sted at bo”.

Budgetforliget udstikker de økonomiske og indholdsmæssige rammer for budget 2023 samt overslagsårene 2024 – 2026.

Med udgangspunkt i en økonomisk sund og velkonsolideret kommune, viser Kommunalbestyrelsen med aftalen for 2023 økonomisk opbakning og prioritering til at understøtte fokuspunkterne i Tønder Kommunes Visions- og Strategiplan for 2022-2025.

Fokus på disse gør, at Tønder Kommune er – og fortsat skal være - et godt sted at leve og bo og drive virksomhed. Det gælder for vores nuværende borgere, men har også stor betydning i et bosætningsperspektiv. Tønder Kommune skal være attraktiv for både besøgende og tilflyttere, hvilket denne budgetaf-tale også er udtryk for.

For løbende at give Kommunalbestyrelsen de bedste muligheder for et beslutningsgrundlag til at sikre borgerne de bedste tilbud, har forligskredsen aftalt enkelte **temaer/områder, der skal undersøges nærmere, frem mod næste års budgetlægning.**

- Der skal arbejdes med dagtilbudsanalysen i dialog med interessenter på området, så området også i fremtiden er bæredygtigt
- På området for ”Facility Management” er der opbakning til en ny start med et forventet nyt beslutningsgrundlag i starten af 2023.
- Direktionen skal forud for budgetlægningen for 2024 udarbejde et oplæg til, hvordan der skabes råderum for anlægsinvesteringer i overslagsårene inden for anlægsrammen
- Kommunalbestyrelsen ønsker at undersøge, hvordan der kan skabes øget bæredygtig mobilitet og nye løsninger for en kollektiv trafik og forbedret infrastruktur

Herudover er Kommunalbestyrelsen enige om at fortsætte, prioritere og støtte op omkring initiativerne

- Et oplevelsescenter omkring Zeppelin Tønder
- Planerne for Wegner Museet gennem byggegrund og tilhørende P-plads
- Planerne for Tønningård gennem anlægstilskud på 5 mio. kr. og tilsvarende kommunegaranti
- Boligudviklingsstrategien som skal sikre fremtidens lejeboliger

Budgetarbejdet hidtil

Målet med budgetproceduren er optimalt set at få skabt et budget, der er i overensstemmelse med rammerne i den økonomiske politik, og hvor der kan skabes et råderum, som kan anvendes til at understøtte den ønskede udvikling i kommunen.

Med udgangspunkt i behovet for at skabe balance og prioriteringsrum er der arbejdet med:

Drift

I løbet af foråret har Direktionen i samarbejde med fagchefer arbejdet med

- Forslag til et prioriteringskatalog, svarende til 12,4 mio. kr.
- Ved udvidelser er der foreslået finansiering inden for udvalgets eget område.

Resultatet af det foreløbige budgetarbejde blev præsenteret på minibudgetseminaret.

På minibudgetseminaret blev der endvidere givet en orientering om

- Økonomiaftalens indhold og de foreløbige økonomiske konsekvenser for Tønder Kommune i 2024
- Status på fokusområder, jf. budgetforlig 2023 (Zeppelin Tønder; Planerne for Tønningård; Udviklingsplan Toftlund; Opfølgning - Dagtilbudsanalyse; Ejendomsservicestrategi - FM/ny start;

Status på Boligudviklingsstrategien; Bæredygtig mobilitet og nye løsninger for en kollektiv trafik og forbedret infrastruktur)

- Det administrative område - hvad består det af? Udgiftsniveau i Tønder Kommune i forhold til landsgennemsnit/Udvalgte kommuner

Anlæg

Økonomiudvalget godkendte i maj måned et nyt oplæg til basisanlæg inden for en ramme på 40 mio. kr. Basisanlæg skal sikre den løbende vedligeholdelse af kapitalapparatet, som dels dækker en række vedligeholdelsesopgaver omkring IT struktur, energioptimering af bygninger, legepladser, haller, svømmehaller m.v., og dels en række rammepuljer, som sikrer finansiering af projekter til eksempelvis cykelstier, trafik-sikkerhed, gaderenovering, planlægning, landsbyfornyelse, miljø og natur m.v.

Den samlede ramme til anlæg udgør i budgetperioden 2024-2027 354,5 mio. kr., svarende til gnst. 88,6 mio. kr. årligt, som således består af basisanlæg på 40 mio. kr. og anlægsprojekter placeret under struktur- og kapacitetsudvikling samt strategisk udvikling.

Forslag til basisanlæg til placering i årene 2024-2027 er drøftet og prioriteret i fagudvalgene i juni måned inden for den afsatte ramme. Derudover har fagudvalgene drøftet og kvalificeret udgiftsfordelingen af de øvrige anlægsprojekter, som er opført i investeringsoversigten.

I investeringsoversigten 2024 - 2027 er der gennemsnitlig 11,2 mio. kr. årligt i frie midler til disponering.

Investeringsoversigt 2024-2027	2024	2025	2026	2027	Gnst. pr. år
Basisanlæg	40,000	40,000	40,000	40,000	40,000
Struktur og kapacitetsudvikling	31,595	24,297	2,000	0,000	14,473
Strategisk udvikling	30,720	30,013	18,519	12,520	22,943
Anlæg i alt	102,315	94,310	60,519	52,520	77,416
Anlægsramme	118,903	95,161	60,449	80,000	88,628
Frigjorte midler	16,588	0,851	-0,070	27,480	11,212

Budgetforslag 2024

Efter minibudgetseminaret har Tønder Kommune modtaget de konkrete konsekvenser af Økonomiaftalen i 2024, som blev præsenteret og drøftet i Økonomiudvalget, den 10. august. På daværende tidspunkt var skøn på indtægtssiden for overslagsårene 2025-2027 fortsat under udarbejdelse.

Til Økonomiudvalgets møde, den 23. august forelå et samlet administrativt budgetforslag for 2024 og skøn for overslagsårene 2025-2027.

Økonomiudvalget har på mødet godkendt at oplæg til budgetforslaget skal danne grundlag for det videre budgetarbejde.

Følgende ændringer er indarbejdet:

Indtægter

Der er ikke foretaget yderligere justeringer i 2024. Overslagsårene 2025-2027 er kvalificeret med udgangspunkt i KL's skatte- og tilskudsmodel.

Serviceudgifter

Der er indregnet et beløb til "tilpasning af udfordringsområder" på 4,0 mio. kr. i 2024, 3 mio. kr. i 2025, 2,0 mio. kr. i 2026 og 1,0 mio. kr. i 2027. Puljen er tiltænkt Facility Management, hvor der fortsat er indregnet en reduktion på 8 mio. kr. årligt, som kun delvist er udmøntet.

Indkomstoverførsler

Der er reserveret en pulje til "Udsving i skøn på indkomstoverførsler" på 15,0 mio. kr. årligt.

Anlæg

Der er afsat et beløb til "Opbygning af strukturpulje" på 10 mio. kr. i 2025, 35 mio. kr. i 2026 og 2025 mio. kr. i 2027. Den årlige anlægsramme i budgetforslaget fordeler sig herefter med 108,9 mio. kr. i 2024, 105,2 mio. kr. i 2025, 105,4 mio. kr. i 2026 og 105,0 mio. kr. i 2027.

Renter

Der er foretaget et nyt skøn på renteudgifter og indtægter som følge af de stigende renter. Netto er der foretaget en nedjustering på 5,6 mio. kr. årligt. (merindtægt/mindreudgift)

Likviditet

Der er foretaget et nyt skøn på den forventede kassebeholdning ultimo 2023, som er nedjusteret fra 288,9 mio. kr. til 280,0 mio. kr.

Statsgaranteret	Budget	overslagsår	overslagsår	overslagsår
I mio. kr.	2024	2025	2026	2027
A. Driftsvirksomhed				
Indtægter Årets priser				
Skatter	-1.817,5	-1.830,5	-1.899,4	-1.971,6
Generelle tilskud m.v.	-1.163,6	-1.268,9	-1.344,5	-1.413,2
Indtægter i alt	-2.981,0	-3.099,4	-3.243,9	-3.384,7
Driftsudgifter År 2024-prisniveau i mio. kr.				
Serviceammen	2.018,3	2.001,6	1.986,1	1.971,3
Uden for serviceammen	149,2	150,4	151,7	151,7
Indkomstoverførsler	727,7	735,8	744,4	744,3
DRIFTSVIRKSOMHED - I ALT	2.895,3	2.887,8	2.882,1	2.867,2
Pris og lønstigninger (drift)		124,3	254,5	387,7
Renter m.v.	-1,3	-1,3	-1,3	-1,3
RESULTAT AF ORDINÆR DRIFT	-87,0	-88,6	-108,5	-131,1
Anlægsudgifter				
ANLÆGSUDGIFTER - I ALT	108,9	105,2	105,4	105,0
Jordforsyning				
JORDFORSYNING - I ALT	0,0	0,0	0,0	0,0
Pris og lønstigninger (anlæg og jordforsyning)		4,5	9,3	14,2
RESULTAT AF SKATTEFINANSIERET OMRÅDE	21,9	21,1	6,3	-11,9
B. Det brugerfinansierede område				
Affaldshåndtering	0,0	0,0	0,0	0,0
Pris og lønstigninger (brugerfinansieret)		0,0	0,0	0,0
RESULTAT AF BRUGERFINANSIERET OMRÅDE	0,0	0,0	0,0	0,0
Optagne lån (langfristet gæld)	-13,3	-13,3	-13,3	-13,3
Afdrag på lån (langfristet gæld)	28,0	28,8	29,7	29,7
Afdrag på lån (langfristet gæld) - Ældreboliger	8,5	8,5	8,5	8,5
Øvrige finansforskydninger	-18,1	-18,1	-18,1	-18,1
I alt	5,1	6,0	6,9	6,9
ÆNDRING AF LIKVIDE AKTIVER	27,0	27,1	13,1	-5,0
LIKVIDE AKTIVER Forventet ultimo 2023 = 280,0 mio. kr.				
Forventet gns. Kassebeholdning	253,0	225,9	212,8	217,8

Prioriteringsrum

Drift

I økonomaftalen blev kommunernes serviceramme korrigeret med 2,4 mia. kr. som følge af den demografiske udvikling og udgiftspresset på social og sundhedsområdet m.v.

Modsatrettet er der korrigeret for 0,700 mia. kr. til nedbringelse af kommunernes udgifter til administration i 2024. Netto giver det et servicerammeløft på 1,7 mia. kr. på landsplan.

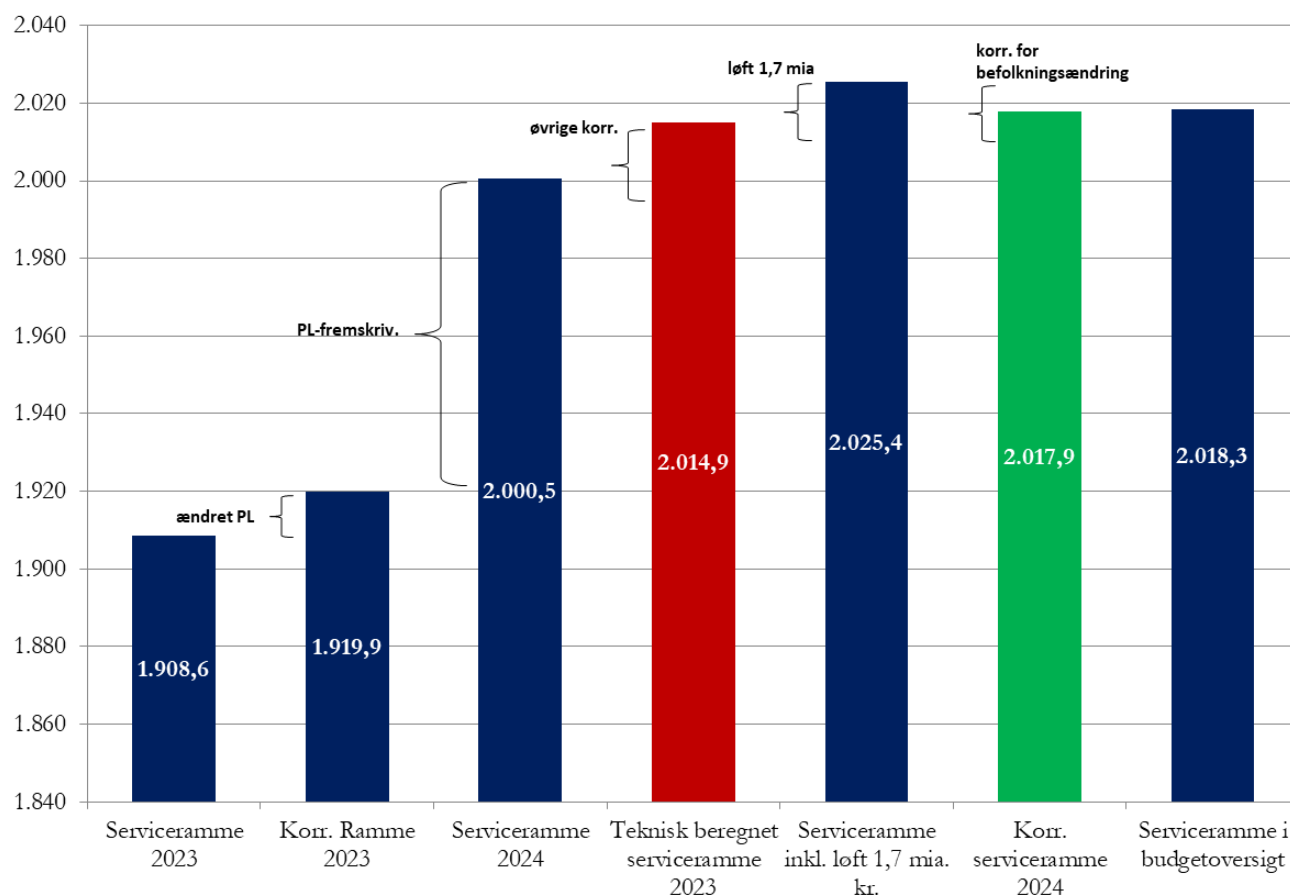
- Tønder Kommunes andel er beregnet til at udgøre 10,5 mio. kr.

Kommunens andel er indregnet i budgetforslaget og endnu **ikke** er disponeret.

Konkret er konsekvenser af den demografiske udvikling indarbejdet via vores demografimodeller.

Forudsætningen for at puljen er til rådighed er, at de indarbejdede reduktioner på 12,4 mio. kr. gennemføres.

Serviceramme

En beregning ud fra KL's model angiver Tønder Kommunes vejledende serviceramme til 2.014,9 mio. kr. Hertil kommer et samlet løft på servicerammen på 1,7 mia. kr. Heraf er Tønder Kommunes andel beregnet til at udgøre ca. 10,5 mio. kr.

I overensstemmelse med den økonomiske politik for 2023-2026 er denne ramme korrigeret for ændringen i folketallet som udviser et fald på knap 0,4 % fra 2023-2024.

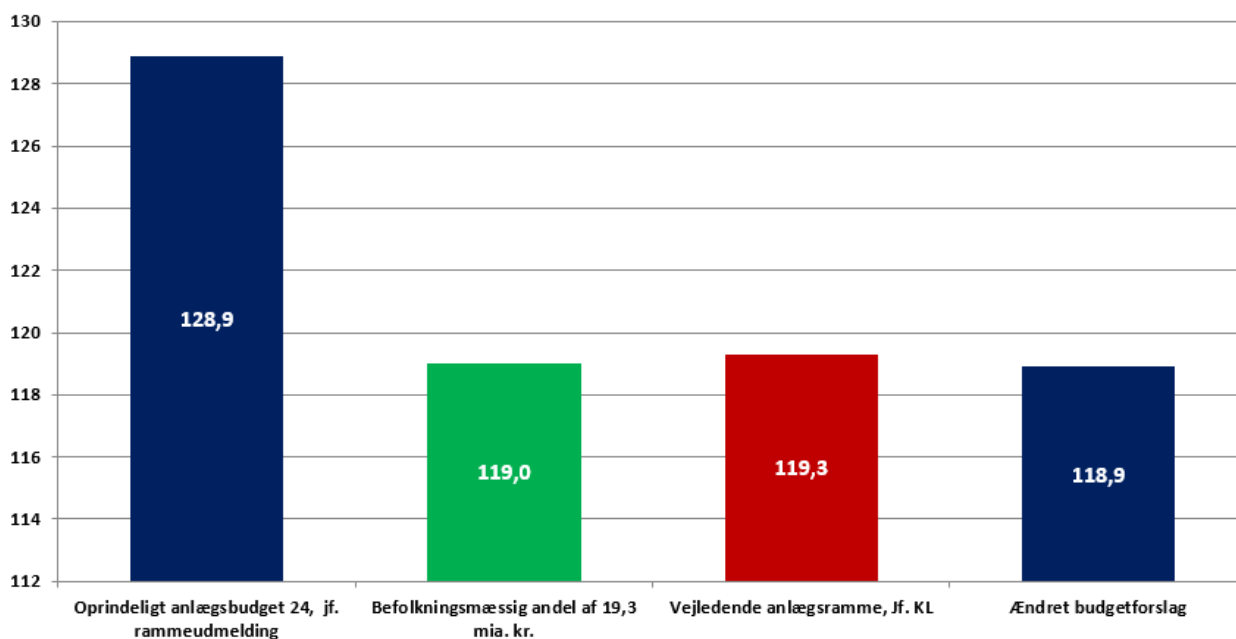
Dette betyder, at den befolkningskorrigerede serviceramme er beregnet til 2.017,9 mio. kr. Servicerammen i budgetoversigten viser et budget på 2.018,3 mio. kr. og dermed fuldt udnyttet.

Anlægsramme

I budgetforslaget for 2024-2027 er der indregnet en samlet anlægsramme på 354,5 mio. kr. Heraf var der oprindeligt afsat 118,9 mio. kr. i 2024

Budgetforslaget er nedjusteret med 10 mio. kr. i 2024 og opjusteret med 10 mio. kr. i 2026 – dette af hensyn til den vejledende anlægsramme for 2024, som KL har oplyst efter Økonomiaftalens indgåelse.

Efter Økonomiudvalgets møde, den 23. august 2023 er den samlede anlægsramme efterfølgende opjusteret til 424,5 mio. kr. for perioden 2024-2027, som kan henføres til ny strukturpulje afsat med 10 mio. kr. i 2025, 35 mio. kr. i 2026 og 25 mio. kr. i 2027.

I den økonomiske politik for 2023-2026 er fastsat, at det årlige anlægsniveau på omkring 80 mio. kr. årligt.

I regeringsaftalen er fastsat et anlægsniveau på 19,3 mia. kr. i 2024.

Den befolkningsmæssige andel af niveauet på 19,3 mia. kr. vil svare til en bruttoanlægsramme på ca. 119 mio. kr. for Tønder Kommune, som stemmer overens med KL's vejledende anlægsramme for Tønder Kommune.

Budgetforslagets anlægsudgifter ser således ud i mio. kr.:

Bruttoanlægsramme =	118,9 anlægsudgifter
	-10,0 anlægsindtægter
Nettoanlægsramme =	108,9 netto

Jordforsyning er indregnet med en forventning om at udgifter og indtægter balancerer.

Regeringen og KL indgik en aftale om den kommunale økonomi den 25. maj 2023 og den 30. juni udsendte Indenrigs- og Sundhedsministeriet endelig udmelding af tilskud og udligning for 2024. Det var således først på dette tidspunkt muligt at regne mere specifikt på aftalens konsekvenser for Tønder Kommune.

Indtægterne i **budgettet for 2024 er baseret på statsgaranti for skatter og generelle tilskud**. Skønnet for overslagsårene 2025-2027 baseres på KL's skatte- og tilskudsmodel. KL forventer at udsende en opdatering af modellens nuværende forudsætninger i primo september baseret på regeringens økonomiske redegørelse fra august.

Væksten i det faktiske skattegrundlag er markant højere end tidligere forudsat, som skyldes at den skønnede vækst i skattegrundlaget for 2021 er opjusteret med 3,7 pct i ØR¹ maj 2023 i forhold til skønnet i ØR august 2022, som blev anvendt i overslagsårene 2024-2027 i budgettet for 2023.

Opjustering dækker fortrinsvis over højere skøn for lønindkomst samt om højere skøn for virksomhedsindkomst og øvrige overførsler. I modsat retning trækker bl.a. lavere indkomster fra pensionsindkomster.

Den samlede vækst afspejler sig også i den udmeldte statsgaranti for 2024, som er væsentlig højere end tidligere forventet, når vi sammenholder med de tidligere skøn på egne skatteindtægter og udligning, som blev anvendt i budgetlægningen til 2023.

Statsgarantien for 2024 beregnes med udgangspunkt i majafregningen af indkomståret for 2021, som opgøres i maj 2023. Majafregningen korrigeres for vedtagne lovændringer med skønnet effekt på udviklingen i kommunernes skattegrundlag mellem 2021 og 2024, herunder for en førtidig udbetaling af feriepenge i 2021 til et korrigeret beskatningsgrundlag for 2021.

Garantiprocenten opgøres som væksten fra det samlede korrigerede grundlag for 2021 til det skønnede beskatningsgrundlag for hele landet i 2024 i ØR maj. Hver enkelt kommunes korrigerede grundlag for 2021 opskrives med den samme garantiprocent for hele landet til 2024.

Ved budgetlægningen kan kommunen vælge mellem:

- At basere budgettet på kommunens eget skøn over udskrivningsgrundlaget og folketal
- At basere budgettet på det statsgaranterede udskrivningsgrundlag, folketal samt hertil knyttede tilskuds og udligningsbeløb.

Kommunen skal foretage dette valg senest i forbindelse med budgetvedtagelsen. Hvis statsgaranti vælges sker der ingen efterfølgende regulering. Vælges selvbudgettering sker der en regulering 3 år efter. Efterregulering for 2024 sker således i 2027.

Dækningsafgift

Som følge af udmøntningen af boligskatteforliget og ny lov vedr. **dækningsafgift** øges provenuet fra dækningsafgift fra erhvervsjendomme, når disse udskrives på baggrund af vurderinger i det nye ejendomsvurderingssystem. Bloktilskuddet for det øgede provenu tilpasses tilsvarende det skønnede merprovenu på 724 mio. kr.

Tønder Kommune opkræver ikke dækningsafgift for erhvervsjendomme og ville alt andet lige have lidt et tab i forhold til nedjustering af bloktilskuddet. Det indgår imidlertid i økonomiaftalen for 2024, at kommuner, som vil få et nettotab herved, kompenseres.

¹ Økonomisk Redegørelse (ØR)

Tønder Kommune bliver i 2024 kompenseret med 4,5 mio. kr. I overslagsårene 2025-2027 er indarbejdet et uændret skøn.

Generelt er de særlige tilskud nu faste. De reguleres kun i forhold til ændrede pris- og lønskøn og befolkningsandel. Tilskuddet til særligt vanskeligt stillede kommuner (§16) skal der som hidtil søges om hvert år. I budgetforslaget er der pt. **ikke** indregnet et årligt tilskud. Ud fra meldinger fra KL og medierne er der tegn på, at en større andel af puljen vil blive givet til få kommuner, og til kommuner som indgår udviklingsaftaler med ministeriet samt til kommuner med lav likviditet. Ministeriet giver svar på vores ansøgning ultimo august.

Udligningen påvirkes hvert år af opgørelsen af skattegrundlag, aldersbestemte- og socioøkonomiske faktorer. Bloktilskuddets størrelse påvirkes fra år til år af økonomiaftale og konjunkturer mens fordelingen sker efter andel af befolkningen.

Udligning og generelle tilskud

I 1.000 kr.	2024	2025	2026	2027
Anvendt CPR folketal	36.741	36.381	36.225	36.088
Kommunal udligning				
Udligning af beskatningsgrundlag	-229.056	-276.670	-285.140	-294.344
Tillæg for kommuner med lavt beskatningsgrundlag	-19.416	-30.559	-31.247	-32.025
Finansieringsandel af tillæg vedr. beskatningsgrundlag	-5.652	-5.261	-5.758	-5.936
Korr. vedr. overudligning	1.932	1.967	2.253	2.301
Udligning af udgiftsbehov	-259.788	-276.426	-293.101	-310.249
Tillæg for kommuner med højt udgiftsniveau	-5.592	-5.945	-6.303	-6.672
Finansieringsandel af tillæg vedr. udgiftsbehov	1.440	1.517	1.593	1.673
Særlig kompensation	7.368	7.368	7.368	7.368
Statstilskud				
Statstilskud	-463.848	-497.289	-543.239	-580.822
Statstilskud betinget vedr. service	-18.504	-18.370	-18.242	-18.119
Statstilskud betinget vedr. anlæg	-6.168	-6.123	-6.081	-6.040
Udligning af selskabsskat	-29.244	-23.107	-22.532	-22.040
Udligning af dækningsafgift f. off. ejendomme	-468	-463	-459	-455
Udligning og Generelle tilskud i alt	-1.026.996	-1.129.361	-1.200.888	-1.265.360
- = Indtægt				

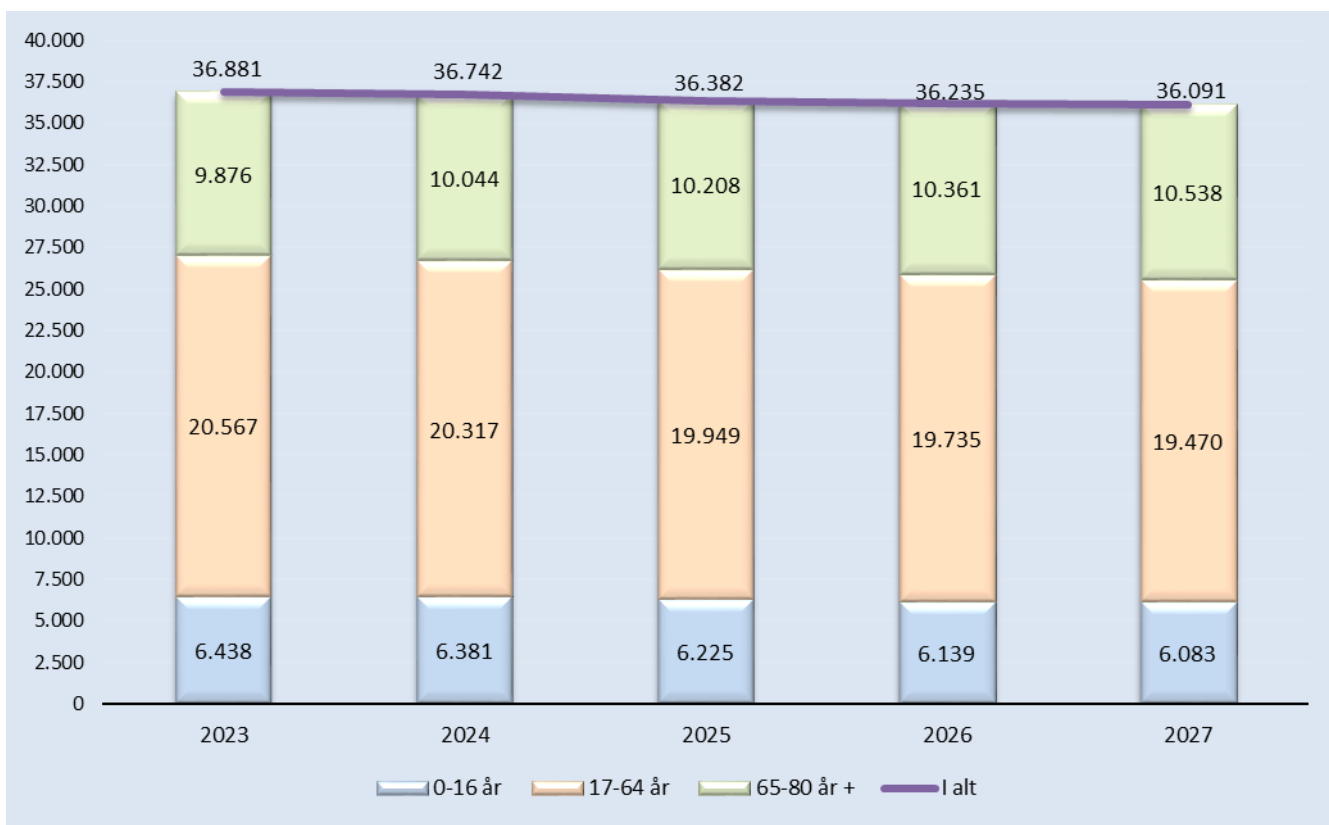
Ud over udligning og generelle tilskud modtager kommunen en række særlige tilskud som fremgår af tabellen her.

I 1.000 kr.	2024	2025	2026	2027
Særlige tilskud				
Tilskud til bedre dagtilbud	-3.264	-3.408	-3.558	-3.714
Statstilskud vedr. generelt løft af ældreplejen	-6.770	-7.067	-7.378	-7.703
Tilskud til styrket kvalitet i ældreplejen	-9.072	-9.470	-9.887	-10.322
Tilskud til en værdig ældrepleje	-9.504	-9.922	-10.359	-10.815
Pulje til bekæmpelse af ensomhed	-900	-940	-981	-1.024
Kompens. nettotab sfa. ændring i dækningsafgiften	-4.464	-4.464	-4.464	-4.464
Tilskud til udsatte yder- og ø-kommuner	-51.816	-54.096	-56.476	-58.961
Tilskud til grænsenære kommuner	-9.876	-10.311	-10.764	-11.238
Tilskud til vanskeligt stillede kommuner	0	0	0	0
Tilskud til kommuner med vanskelige øk. vilkår	-14.880	-14.000	-14.000	-14.000
Finansieringstilskud	-33.420	-33.420	-33.420	-33.420
Særlige tilskud i alt	-143.966	-147.098	-151.287	-155.661

- = Indtægt

Folketal

Statsgarantien baserer deres skøn på Danmarks Statistiks befolkningsprognose, som forventer et faldende folketal for Tønder Kommune.

Indkomstskatter

Beregningen af provenuet af indkomstskatterne er baseret på en udskrivningsprocent på 25,3 % i 2024 og det statsgaranterede udskrivningsgrundlag i 2024. I overslagsårene er anvendt KL's skøn for udskrivningsgrundlaget. Skønnene er baseret på oplysninger om dansk økonomi i Økonomisk Redegørelse fra maj 2023 samt Danmarks Konvergensprogram 2023. Endelig indgår oplysninger fra Danmarks Statistik.

I 1.000 kr.	2024	2025	2026	2027
CPR folketal	36.741	36.381	36.225	36.088
Udskrivningsgrundlag	6.712.787	6.774.765	7.066.275	7.353.917
Udskrivningsprocent	25,3	25,3	25,3	25,3
Provenu	-1.698.335	-1.714.016	-1.787.768	-1.860.541
Medfinansiering af det skrå skatteloft	1.059	1.079	1.106	1.133
Dødsboskat	-4.595	0	0	0
Forskerskat	-285	0	0	0
- = Indtægt				

Sanktionslovgivning ved forhøjelse af den kommunale skatteudskrivning

Kommunernes budgetterede serviceudgifter er underlagt sanktioner, hvis de samlede budgetter ikke overholdes. Budgetsanktionen er som udgangspunkt kollektiv og omfatter alle kommuner under ét, men Økonomi- og Sundhedsministeren har mulighed for at fastsætte en individuel sanktion for den enkelte kommune.

En eventuel regnskabssanktion i 2024 udmåles i forhold til de samlede kommunale budgetter for service.

Desuden er der en risiko for sanktion på anlægsinvesteringerne, såfremt kommunerne under ét ikke overholder den aftalte samlede ramme for anlægsinvesteringer og serviceudgifter.

Ramme til skattnedsættelser og skatteforhøjelser

I økonomaftalen fremgår det, at hvis der for 2024 sker en skatteforhøjelse for kommunerne under ét, udløses en modgående regulering af bloktilskuddet svarende til overskridelsen. Modregningen sker som en delvis individuel og delvis kollektiv sanktion.

Forudsætningen i budgetforslaget er **uændret skatteniveau** i 2024.

Grundskyld

Provenuet for grundskyld er beregnet med en grundskyldspromille på 10,80 for øvrige ejendomme og 6,44 for landbrug m.v.

De afgiftspligtige grundværdier er udmeldt med statsgarantien.

Neutraliseringsordninger i sammenhæng med ny ejendomsvurderingslov

Det følger af udligningsloven, som ændret med lov nr. 679 3. juni 2023, at der indføres to neutraliseringsordninger for perioden 2021-2023 og 2024-2028.

Som følge heraf vil der for perioden 2021-2023 ske en fuld neutralisering af tab og gevinster for kommunerne i 2021-2023 ved indførelse af et nyt ejendomsvurderingssystem.

Opgørelsen vil ske efter reglerne i udligningsloven efter udsendelse af endelige grundværdier fra det nye ejendomsvurderingssystem og forventes først endelig opgjort i 2026.

Loft for grundskyldspromille

Neutraliseringsordningen for 2024-2028 tager udgangspunkt i, at stigningsbegrænsningen for grundværdierne ophæves med den nye ejendomsskattelov. I loven er samtidig fastsat et nyt loft for de enkelte kommuners grundskyldspromiller for 2024-2028. For Tønder Kommune er loftet fastsat til 10,80 promille

Med lov nr. 679 af 3. juni 2023 er dertil gennemført ændringer i udligningen af kommunernes beskatningsgrundlag mhp. at undgå udligningsmæssige konsekvenser af ophævelsen af stigningsbegrænsningen for grundværdierne for perioden 2024- 2028.

På den baggrund anvendes i tilskudsudmeldingen for 2024-2028 såkaldte beregningstekniske grundværdier i opgørelsen af kommunernes beskatningsgrundlag og ikke som tidligere afgiftspligtige grundværdier.

Denne neutralisering er således indarbejdet i tilskudsudmeldingen for 2024.

I 1.000 kr.	2024	2025	2026	2027
Grundværdi i alt	9.240.023	9.153.721	8.632.946	8.612.497
Grundværdi (øvrige)	5.546.672	5.457.691	5.227.323	5.208.588
Provenu - loft for promille er på 10,80	-59.904	-58.943	-56.455	-56.253
Grundværdi (landbrug m.v.) 6,44 promille	3.693.351	3.696.030	3.405.623	3.403.909
Provenu	-23.785	-23.802	-21.932	-21.921
Provenu i alt	-83.689	-82.745	-78.387	-78.174
- = Indtægt				

Skøn for 2024-2027 er udarbejdet af Skatteministeriet. KL har drøftet de udarbejdede skøn med Skatteministeriet og rejst et antal spørgsmål. Det forventes, at ministeriet efter sommerferien foretager en kvalitets sikring af de udsendte skøn og udarbejder opdaterede skøn. Det omfatter bl.a. skøn for sommerhuse.

Da skønnene har en kobling til udviklingen i kommunernes indtægter fra grundskyld i 2021-2023 har KL herudover anmodet om opdaterede skøn for disse år. Det er i dialogen fremhævet, at kommunerne har behov for en hurtig afklaring. Vi har senest fået oplyst, at kommunerne vil modtage nye skøn i løbet af august måned 2023.

Selskabsskatter

Selskabsskat vedrørende 2021 afregnes i 2024. Ifølge opgørelse fra Økonomi- og Sundhedsministeriet udgør afregningen 30,9 mio. kr.

I forbindelse med opgørelse af de generelle tilskud sker der en udligning af 50 % af forskellene i selskabsskatteprovenuet. Provenuet i 2025 forventes at stige som følge af det høje niveau på selskabsskatter i 2021.

I overslagsårene er KL's forventninger anvendt.

I 1.000 kr.	2024	2025	2026	2027
Selskabsskat udmeldt fra Indenrigs- og Sundhedsministeriet	-30.909			
Skøn fra KL		-34.137	-33.649	-33.273
Provenu	-30.909	-34.137	-33.649	-33.273
- = Indtægt				

Bidrag til regionerne

Der udbetales grundbidrag på udviklingsområdet. Dette bidrag betales med 122 kr. pr. indbygger.

For Tønder Kommunes vedkommende svarer det til en udgift på 4,5 mio. kr.

Det samlede overblik over indtægterne fremgår af tabellen her:

Statsgaranteret	Budget	overslagsår	overslagsår	overslagsår
I mio. kr.	2024	2025	2026	2027
A. Driftsvirksomhed				
Indtægter Årets priser				
Skatter	-1.817,5	-1.830,5	-1.899,4	-1.971,6
Indkomstskatter	-1.697,3	-1.712,9	-1.786,7	-1.859,4
Selskabsskatter	-30,9	-34,1	-33,6	-33,3
Dødsboskat & Forskerskat	-4,9	0,0	0,0	0,0
Grundskyld & dækningsafgift	-84,4	-83,4	-79,1	-78,9
Generelle tilskud m.v.	-1.163,6	-1.268,9	-1.344,5	-1.413,2
Udligning og generelle tilskud	-1.027,0	-1.129,4	-1.200,9	-1.265,4
Udligning udlændinge	2,9	2,9	2,9	2,8
Bidrag til regioner, udvikling	4,5	4,6	4,8	5,0
Tilskud til generelt løft af ældreplejen	-6,8	-7,1	-7,4	-7,7
Tilskud til styrket kvalitet i ældreplejen	-9,1	-9,5	-9,9	-10,3
Tilskud til en værdig ældrepleje	-9,5	-9,9	-10,4	-10,8
Pulje til bekæmpelse af ensomhed	-0,9	-0,9	-1,0	-1,0
Tilskud til bedre dagtilbud	-3,3	-3,4	-3,6	-3,7
Kompens. vedr. nettotab - ændring i dækningsafgiften	-4,5	-4,5	-4,5	-4,5
Tilskud til udsatte yder- og ø-kommuner	-51,8	-54,1	-56,5	-59,0
Tilskud til grænsenære kommuner	-9,9	-10,3	-10,8	-11,2
Tilskud til vanskeligt stillede kommuner §16	0,0	0,0	0,0	0,0
Tilskud til kommuner med vanskelige øk.vilkår §17	-14,9	-14,0	-14,0	-14,0
Særligt finansieringstilskud	-33,4	-33,4	-33,4	-33,4
Indtægter i alt	-2.981,0	-3.099,4	-3.243,9	-3.384,7

Opsummeret er de væsentligste forudsætninger på indtægtssiden:

- Udmeldt statsgaranti for skatter, tilskud og udligning samt uændret skatteprocent anvendes som grundlag for indtægterne i 2024.
- I overslagsårene anvendes befolkningsprognosegrundlag fra Danmarks Statistik samt KL's nuværende forventninger til skatteindtægter og generelle tilskud for Tønder Kommune.
- Tønder Kommunes andel af det betingede balancetilskud på 24,7 mio. kr. er indregnet. Det forudsættes, at kommunerne under ét overholder Økonomiaftalen i forhold til serviceramme og anlægsramme.
- Kompensation vedr. nettotab for ændring i dækningsafgiften
- Tilskud til vanskeligt stillede kommuner (§16) er pt. indregnet med 0 kr. i alle årene. Ansøgning om tilskud er indsendt og besked om tilskud for 2024 forventes ultimo august.
- Tilskud til kommuner med vanskelige økonomiske vilkår (§17) er indregnet med 14,9 mio. kr. årligt – også i overslagsårene. Denne udmeldes årligt sammen med statsgarantien.

Udgiftssiden

Statsgaranteret	Budget	overslagsår	overslagsår	overslagsår
I mio. kr.	2024	2025	2026	2027
A. Driftsvirksomhed				
Driftsudgifter <i>År 2024-prisniveau i mio. kr.</i>				
Serviceammen	2.018,3	2.001,6	1.986,1	1.971,3
11 Erhverv	13,5	13,5	13,5	13,5
12 Beredskab	9,5	9,5	9,5	9,5
13 Administration	328,4	325,5	322,7	319,8
140 Central Rengøring	0,0	0,0	0,0	0,0
16 Centrale puljer	41,8	48,9	55,5	61,8
20 Befordring	39,0	38,6	38,2	37,8
21 Teknik & Plan	152,2	150,6	148,8	147,2
22 Miljø og natur	17,1	16,9	16,7	16,5
24 Jordforsyning	-5,4	-5,4	-5,4	-5,4
31 Voksen/Social	210,8	208,3	206,8	205,2
37 Forebyggelse og anbringelse	140,5	139,2	137,8	136,3
41 Sundhed	44,7	44,2	43,7	43,3
42 Pleje og Omsorg	410,6	408,5	406,5	402,1
51 Kultur	27,9	27,6	27,3	27,0
52 Fritid og idræt	30,8	30,5	30,2	29,8
62 Arbejdsmarkedsområdets serviceudgifter	28,9	28,5	28,2	27,9
71 Uddannelse	343,2	335,8	328,3	324,7
72 Dagtilbud	159,0	157,3	155,3	153,7
81 Bosætning og Landdistrikter	1,3	1,3	1,3	1,3
<i>Tilpasning af udfordringsområder</i>	<i>4,0</i>	<i>3,0</i>	<i>2,0</i>	<i>1,0</i>
<i>Tilpasning af budget på særligt dyre enkelt-sager</i>	<i>5,0</i>	<i>5,0</i>	<i>5,0</i>	<i>5,0</i>
<i>Nettoløft af serviceammen (2,4 mia. kr.-0,7 mia. kr.)</i>	<i>10,5</i>	<i>10,5</i>	<i>10,5</i>	<i>10,5</i>
<i>Ændringer af beskæftigelsesindsats</i>	<i>-1,6</i>	<i>-1,6</i>	<i>-1,6</i>	<i>-1,6</i>
<i>Genberegning af demografi</i>	<i>2,6</i>	<i>1,4</i>	<i>1,1</i>	<i>0,0</i>
<i>Lov og cirkulære</i>	<i>4,1</i>	<i>4,0</i>	<i>4,3</i>	<i>4,3</i>

I forhold til udgiftssiden er de væsentligste **grundforudsætninger**:

Serviceudgifter

- Aftaler mellem KL og regeringen omkring niveauet for service- og anlægsramme forventes overholdt.
- Serviceudgifterne udgør 2.018,3 mio. kr. - den befolkningskorrigerede ramme udgør 2.017,9 mio. kr.
- Konsekvenser af lov- og cirkulærepakke er indarbejdet.
- Ændringer i beskæftigelsesindsats er indarbejdet med en reduktion på 1,6 mio. kr. årligt, svarende til Tønder's andel af 0,3 mia. kr., (ret til tidlig pension finansieres med en reduktion i jobcentre)
- Der er indregnet 12,4 mio. kr. i reduktion af serviceammen i 2024, som udmøntes via prioriteringskataloget, som er drøftet og prioriteret i fagudvalgene og præsenteret på minibudgetseminaret i juni måned.
- I overslagsårene er der indarbejdet en reduktion på 1 % årligt - og der er afsat en årlig udvidelsepulje på 6 mio. kr. Serviceudgifterne er således tilpasset ændringen i folketallet som forudsat i den økonomiske politik.
- Der er indregnet et beløb til "tilpasning af udfordringsområder" på 4,0 mio. kr. i 2024, 3 mio. kr. i 2025, 2,0 mio. kr. i 2026 og 1,0 mio. kr. i 2027. Puljen er tiltænkt Facility Management, hvor der forsat er indregnet en reduktion på godt 8 mio. kr. årligt, som kun delvist er udmøntet.

- Der foretages en tilpasning af budget på særligt dyre enkeltsager på 5 mio. kr. (teknisk tilpasning, som modsvares af øget refusion på området ”Uden for servicerammen”
- Genberegning af demografiregulering i 2024 samt overslagsårene 2025-2027 er indarbejdet.

Nye elementer som følge af Økonomiaftalen

- Der er afsat en pulje på 10,5 mio. kr., svarende til Tønder Kommunes andel af netto 1,7 mia. kr. til serviceløft

Statsgaranteret	Budget	overslagsår	overslagsår	overslagsår
I mio. kr.	2024	2025	2026	2027
A. Driftsvirksomhed				
Driftsudgifter <i>År 2024-prisniveau i mio. kr.</i>				
Uden for servicerammen	149,2	150,4	151,7	151,7
<i>Tilpasning af budget på særligt dyre enkeltsager</i>	<i>-5,0</i>	<i>-5,0</i>	<i>-5,0</i>	<i>-5,0</i>
<i>Lov og Cirkulærepakke</i>	<i>-0,3</i>	<i>-0,6</i>	<i>-0,8</i>	<i>-0,8</i>
36 Boligregnskab og statsref. Enkeltsager	-22,9	-22,9	-22,9	-22,9
44 Aktivitetsbestemt medfinansiering	182,3	183,9	185,2	185,2
45 Pleje og omsorg, udenfor servicerammen	-4,9	-4,9	-4,9	-4,9

Uden for servicerammen

- Der foretages en tilpasning af budget på særligt dyre enkeltsager på 5 mio. kr. (teknisk tilpasning, som modsvares af øget udgifter på området ”Servicerammen”
- Konsekvenser af lov- og cirkulærepakke er indarbejdet.
- Aktivitetsbestemt medfinansiering af sundhedsydelse er indarbejdet med det udmeldte tal. Beløbet nedjusteret med 0,8 mio. kr. i forhold til 2023.

Statsgaranteret	Budget	overslagsår	overslagsår	overslagsår
I mio. kr.	2024	2025	2026	2027
A. Driftsvirksomhed				
Driftsudgifter <i>År 2024-prisniveau i mio. kr.</i>				
Indkomstoverførsler	727,7	735,8	744,4	744,3
<i>Ændring i forhold til KL skøn/ Befolkningskorrektio</i>	<i>16,5</i>	<i>20,5</i>	<i>23,8</i>	<i>23,7</i>
<i>Pulje til udsving i skøn på indkomstoverførsler</i>	<i>15,0</i>	<i>15,0</i>	<i>15,0</i>	<i>15,0</i>
15 Borgerservice, overførseludgifter	37,1	36,7	36,5	36,5
19 Centrale puljer - overførselsindkomster	-1,9	-1,9	-1,9	-1,9
33 Førtidspension, tabt arbejdsfortj. - ovf	297,0	298,4	298,2	298,2
61 Kontante ydelser, overførselsudgifter	327,3	330,4	336,1	336,1
63 Driftsudgifter til aktivering, overførselsudg.	36,7	36,7	36,7	36,7

Indkomstoverførsler

Budgetforslaget for 2024 for indkomstoverførsler er på 727,7 mio. kr. Budgettet er fastlagt på grundlag af KL's tabeltal fratrukket en befolkningskorrektio for fald i antallet af 17 – 64 årige på alle områder. Hertil kommer fradrag for effekten af investeringstiltag jf. tidligere politisk beslutning.

Hvis kommunerne budgetlægger under aftaleniveauet som i Tønder Kommune, vil en eventuel midtvejsregulering ikke dække forskellen mellem godkendt budget og aftaleniveauet. En negativ midtvejsregulering, forventes derfor ikke fuldt ud at kunne finansieres ved reduktion i budgettet til indkomstoverførsler, og en positiv midtvejsregulering, vil ikke altid være tilstrækkelig til at dække merudgifter.

Derudover er der reserveret en pulje til ”Udsving i skøn på indkomstoverførsler” på 15,0 mio. kr. årligt.

Renter og afdrag

Hovedparten af gældsporteføljen er fastforrentede lån og er således ikke særlig rentefølsom. Budgetforslaget baseres på nuværende låneportefølje og likviditet.

Der er foretaget en revurdering af skøn på renter som følge af ændringer i likviditet og de stigende rentesatser.

I forhold til afdrag på lån er der indregnet afdrag til årlig ny låneoptagelse svarende til budgettet for 2024-2027.

Øvrige finansforskydninger

Øvrige finansforskydninger omfatter mellemværende med kirkerne. Derudover er der garantipuljer vedrørende institutioners overførsler fra regnskabsår til efterfølgende budgetår på ca. 18 mio. kr.

Der er **ikke** indregnet kommunal andel af grundkapital til kommende almene boligprojekter.